

جمهوری اسلامی ایران

مدیریت حوزه علمیه استان قم

رساله علمی سطح ۳

بررسی آداب و اخلاق امام جماعت موفق از منظر قرآن و احادیث

راهنما:

حجت الاسلام و المسلمین حافظ نجفی

مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین سید ابوالفضل بهشتی پور

محقق:

سید محمد حسن بهشتی پور

سال تدوین: ۱۳۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم

تقدیم به راهبران و راهنمایان انسان‌ها؛ آنان که پروردگار متعال برگزیدشان ، تا قرآن کریم را هم چون چراغی فروزان ، مشعل هدایت بشری قرار دهند و جوامع انسانی را در پرتو تفسیر و بیان حقایق این کتاب مقدس به سعادت رهنمون شوند.

تقدیم به محضر قطب عالم امکان حضرت ولی عصر «عجل الله تعالی فرجه» که ان شاء الله از سربازان واقعی حضرت باشیم ، و نیز تقدیم به روح بلند علمای اسلام از صدر تا کنون بالاخص به روح مطهر امام راحل (ره) و شهدای اسلام و نظام انقلاب اسلامی، و در آخر تقدیم ویژه به ولی نعمت مان در قم بی بی فاطمه معصومه سلام الله علیها.

تقدیر و تشکر

به مصداق من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق بر خود لازم می‌دانم مراتب تقدیر و تشکر خود را از پدر بزرگوارم و استاد معظم جناب حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا حافظ نجفی داشته باشم چرا که در نتیجه هدایت و ارشاد و راهنمایی‌های سازنده ایشان این رساله به سرانجام رسید همچنین از عزیزان گرانقدری که با همکاری صمیمانه خود اینجانب را برای اتمام این رساله یاری فرمودند

چکیده

در این رساله آداب، اخلاق و به طورکل عواملی که در موفقیت امام جماعت مؤثر هستند، مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته است.

بدون تردید امام جماعت از عناصر کلیدی و مهم یک جامعه اسلامی است چون از یک طرف مورد مراجعات مردمی و از طرف دیگر رکن اصلی و اساسی نماز جماعت است؛ امام خمینی رحمه الله علیه در مورد نماز فرمودند: نماز پشتوانه ملت است و به طریق اولی نماز جماعت پشتوانه‌ایی مستحکمتر و قویتر برای ملت و پیشبرد اهداف اسلامی و امام جماعت اساس نماز جماعت است.

پس در این رساله با بررسی عواملی تأثیرگذار برای موفقیت هر چه بیشتر ائمه جماعات و ارزش‌ها و توانمندی‌های پنهان ایشان و همچنین برپایی هر چه باشکوهتر نمازهای جماعت و برکات و فضیلت‌های آن پرداخته شده است. اما روش تحقیق در این رساله روشی جامع و کامل از مطالعه کتابخانه‌ایی و نرم‌افزاری و حتی عملکرد میدانی برای کسب تجربه‌های ائمه جماعات موفق استفاده شده است تا رساله‌ای جامع و کامل به عنوان منبعی معتبر برای ائمه جماعات و عموم مردم قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق، قرآن، آداب، امام جماعت، احادیث

فهرست مطالب

بخش اول: کلیات و مفاهیم.....	۱
فصل اول: کلیات.....	۲
۱. بیان مسئله:.....	۳
۲. اهمیت و ضرورت آن:.....	۴
۳. اهداف و فواید تحقیق.....	۶
۴. پیشینه تحقیق:.....	۷
۵. سؤالات تحقیق.....	۸
سؤال اصلی:.....	۸
سؤالات فرعی:.....	۸
۶. فرضیه تحقیق.....	۹
۷. نوع تحقیق:.....	۹
۸. روش پژوهش.....	۹
فصل دوم: مفاهیم.....	۱۰
۱. آداب:.....	۱۱
۲. اخلاق:.....	۱۱
۳. امام جماعت (پیش نماز):.....	۱۲
۴. موفقیت:.....	۱۲

بخش دوّم: فضیلت و آثار نماز جماعت.....	۱۴
فصل اوّل: فضیلت و ثواب نماز جماعت.....	۱۵
فصل دوّم: آثار نماز جماعت.....	۱۸
گفتار اوّل: آثار معنوی.....	۱۹
۱- ترفیع درجه و بالارفتن مقام مؤمن.....	۱۹
۲- مشمول و مورد محبت الهی.....	۲۰
۳- کفاره گناهان.....	۲۱
۴- استجاب دعا.....	۲۲
۵- مقام شفاعت.....	۲۳
گفتار دوّم: آثار اخلاقی.....	۲۳
۱- پاکسازی از رزائل اخلاقی.....	۲۳
۲- ایجاد آرامش در روان و اعصاب.....	۲۴
گفتار سوّم: آثار اجتماعی.....	۲۵
۱- دیدار همگانی و اطلاع از احوال یکدیگر.....	۲۵
۲- شناسایی افراد.....	۲۵
۳- تعاون و همکاری اجتماعی.....	۲۶
۴- شسته شدن کینهها و مبارزه با روحیه فردگرایی و انزواطلبی.....	۲۷
۶- وقت شناسی.....	۲۸
گفتار چهارم: آثار سیاسی.....	۲۹
۱- وحدت حقیقی و شکوه و عظمت مسلمین.....	۲۹
۲- نماز جمعه مصداق بارز سیاسی، نماز جماعت.....	۲۹

بخش سوّم: جایگاه امام جماعت و ویژگیها و عوامل مؤثر در موفقیت ایشان از منظر قرآن و حدیث ۳۱

فصل اوّل: جایگاه امام جماعت..... ۳۲

۱- جایگاه معنوی : ۳۳

۲- جایگاه اجتماعی: ۳۴

۳- جایگاه علمی : ۳۵

۴- جایگاه خاص امام جماعت : ۳۶

فصل دوّم: ویژگیها و عوامل مؤثر در موفقیت امام جماعت از منظر قرآن و حدیث..... ۳۸

مبحث اوّل : ویژگیهای امام جماعت موفّق از منظر قرآن و حدیث..... ۳۹

گفتار اوّل: اخلاق فردی..... ۴۰

۱- ساده زیستی ۴۰

۲- صدق الحدیث..... ۴۱

گفتار دوم: اخلاق اجتماعی..... ۴۲

۱- حسن خلق..... ۴۲

۲- سعه صدر..... ۴۸

۲-۱- حقیقت سعه صدر: ۴۹

۲-۲- نشانه‌های سعه صدر : ۵۰

۲-۲- آثار و برکات سعه صدر : ۵۱

۳- رفق و مدارا..... ۵۱

۳-۱- جایگاه رفق و مدارا: ۵۲

۳-۳- حقیقت مدارا با مخالفین: ۵۴

۳-۳- راهکار عملی رفق و مدارا: ۵۵

مبحث دوّم : عوامل مؤثر در موفقیت امام جماعت از منظر قرآن و حدیث..... ۵۶

۱- ارتباطات اجتماعی: ۵۶

- ۱-۱- ملاک حضور امام جماعت:..... ۵۸
- ۱-۲- مجالسی که شایسته است امام جماعت حضور پررنگتری داشته باشد:..... ۵۹
- نکته مهم: ۶۱
- ۱-۳- مدت زمان حضور:..... ۶۲
- ۲- خدمت به بندگان خدا و توجه به آنان:..... ۶۲
- ۱-۲- حقیقت خدمت به مردم:..... ۶۳
- ۲-۲- عاقبت ترک خدمت: ۶۵
- ۲-۳- انواع خدمت..... ۶۶
- ۳- مشورت ۷۴
- ۱-۳- ویژگی‌های مشاور..... ۷۶
- ۳-۲- دایره و محدوده مشورت ۸۰
- ۴- اداء امانت..... ۸۱
- ۴-۱- طریق و چگونگی رساندن این امانت الهی به مردم:..... ۸۲
- ۵- رعایت آداب فردی..... ۸۴
- ۵-۱- پاکیزگی و آراستگی..... ۸۵
- ۶- رعایت آداب اجتماعی..... ۹۸
- ۶-۱- رعایت حال اضعف مأمومین:..... ۹۹
- ۶-۲- سفارش معصومین علیهم‌السلام در مورد رعایت حال مأمومین در نماز:..... ۱۰۰
- ۶-۳- رعایت حال اشخاص در غیر نماز:..... ۱۰۳
- ۷- ایجاد نظم در نماز جماعت:..... ۱۰۶
- ۸- آداب سخن گفتن:..... ۱۱۰
- ۸-۱- سخن به اندازه فهم مخاطبین:..... ۱۱۳

- ۱۱۵ ..... ۸-۲- اندیشه قبل از سخن
- ۱۱۶ ..... ۸-۳- نگاه عادلانه به مخاطبین:
- ۱۱۶ ..... ۸-۴- ملایمت در سخن:
- ۱۱۸ ..... ۸-۵- عامل بودن خود گوینده به سخنان خویش:
- ۱۱۹ ..... ۸-۶- چهره خندان هنگام سخن:
- ۱۲۰ ..... ۹- معنویت
- ۱۲۱ ..... ۹-۱- اهتمام به نمازهای مستحبی خصوصاً نوافل:
- ۱۲۵ ..... ۹-۲- عدم تقدم چیزی بر نماز:
- ۱۲۷ ..... ۱۰-۱- توان علمی
- ۱۲۸ ..... ۱۰-۱- ارزش علم:
- ۱۳۰ ..... ۱۰-۲- امام جماعت و علمی که در شأن اوست:
- بخش چهارم: نمونه‌هایی از ائمه جماعات موقّی در شهر مقدّس قم..... ۱۳۲**
- ۱۳۳ ..... نمونه اول: امام جماعت مسجد شهداء ۲۰ متری قدس (زاویه).
- ۱۳۶ ..... نمونه دوم: امام جماعت مسجد امام صادق علیه السلام و اقع در فرهنگیان (باجک ۳).
- ۱۳۸ ..... نمونه سوم: امام جماعت مسجد حضرت ابوالفضل علیه السلام.
- ۱۴۰ ..... نمونه چهارم: امام جماعت مسجد صاحب الزمان علیه السلام.
- ۱۴۳ ..... نمونه پنجم: امام جماعت مسجد چهارده معصوم علیهم السلام.
- نتیجه‌گیری نهایی..... ۱۴۷**
- فهرست منابع..... ۱۴۹**